

Літаратура і Мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 14 (2067)
15 лютага 1966 г.
Аўторак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

3 ВЕЧНАЙ КРЫНІЦЫ

Г. ЖДАНКО,
сакратар Гомельскага абкома КП Беларусі

З пачуццём любі да радзімы чалавек не нараджаецца. Яно выхоўваецца. На сэрцы і сьведомасьці нашых ўплывае ўсё, што мы бачым, чуем, адчуваем, што расказваюць нам людзі, у якіх больш жыццёвага вопыту і ведаў.

Важнейшым, адным з самых дзейных сродкаў выхаваньня савецкага патрыятызму з'яўляецца выхаванне моладзі на рэвалюцыйных і баявых традыцыях. Традыцый гэтага, як эстафета, пераходзяць з пакаленьня ў пакаленьне.

Людзі, якія пранеслі пачуццё адданасці Радзіме і справе Леніна праз усё сваё жыццё — старыя камуністы, ветэраны рэвалюцыі, героі вайны і мірнай працы — перадаюць гэты факел моладзі.

Партыйныя і камсамольскія арганізацыі Гомельшчыны шырока выкарыстоўваюць у сваёй выхавальнай рабоце прапаганду гераічных рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцый свайго краю.

Формы ў гэтай справе выкарыстоўваюцца самыя розныя. У большасці клубы і бібліятэкі вобласці створаны куткі баявой і працоўнай славы, аформлены стэнды «Нашы землякі — удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны», праводзяцца сустрэчы з ветэранамі рэвалюцыі, з былымі вайнямі і партызанамі.

Толькі за апошні час адбылося звыш 1 200 такіх вечараў, зроблена 880 кніжных аглядаў па тэме «Героі неўміруць», «Падпольшчыкі Гомельшчыны», «Героі жыцця» у нашых сэрцах і ішчых. На магільях загінуўшых войнаў устаўляюцца абеліскі і помнікі.

Магілы заўсёды ўпрыгожаны кветкамі — шэфства над імі стала ганаровым абавязкам працоўных.

У кожным населеным пункце энтузіясты знаходзяць жывыя сведкі і ўдзельнікаў барацьбы з фашызмам — гэтым людзям ёсць што расказаць. У вёсках Пятрыкаўскага раёна выступілі Герой Савецкага Саюза, былы камандзір партызанскага злучэння Р. Такуеў і Герой Савецкага Саюза А. Даніліці. Толькі ў дні падрыхтоўкі да святкавання 20-годдзя Перамогі ў раёне адбылося 66 такіх сустрэч. У клубы і бібліятэках Добрушскага раёна аформлены цікавыя тэматычныя выставкі «Вялікі подзвіг народа», «Героі не паіраюцца», «У мужных ёсць толькі неўміруцца», «Смерці ў мужных няма». Каля іх праводзяцца сустрэчы моладзі з удзельнікамі рэвалюцыі і Айчыннай вайны.

Важна тое, што ў працэсе гэтай высекароднай работы нараджаюцца новыя формы ўшанавання слаўнага мінулага і яго герояў, а значыць і новыя традыцыі. Ёсць на выдатныя старажытныя курганы — сведкі славы нашых далёкіх продкаў. Але побач з імі ўнікаюцца новыя, гісторыя якіх вядомая ўсім. Гэта курганы, насыпаныя ў памяць землякоў-ваінаў Савецкай Арміі і партызан, якія загінулі ў гады вайны. На вяршынях Курганова Славы ўстаўляюцца абеліскі. У падмурку іх закладваюцца запячатаныя скарніцы, у якіх знеходзяцца спісы загінуўшых. Побач высаджваюцца мемарыяльныя паркi, да кожнага дрэўца прымацавана таблічка з прозвішчам чалавека, у памяць аб якім гэтак дрэўца пасаджана. Таблічкі паркi і курганы — судоўныя мемуральныя помнікі, зробленыя на стагоддзі.

А вось яшчэ адзін прыклад, варты пераважання. Калектыў Гомельскага заводу імя Кірава навечна залічыў у спісы калектыву прадпрыемства свайго былога рабочага, Героя Савецкага Саюза І. Катуніна. Лепшым рабочым завода дзеяць права працаваць на

станку, на якім шмат гадоў назад працаваў герой. Вядома, станок гэты сімвалічны — у тыя далёкія часы ў нас такіх не было, але зучым, чуюм, адчуваем, што расказваюць нам людзі, у якіх больш жыццёвага вопыту і ведаў.

Важнейшым, адным з самых дзейных сродкаў выхаваньня савецкага патрыятызму з'яўляецца выхаванне моладзі на рэвалюцыйных і баявых традыцыях. Традыцый гэтага, як эстафета, пераходзяць з пакаленьня ў пакаленьне.

Людзі, якія пранеслі пачуццё адданасці Радзіме і справе Леніна праз усё сваё жыццё — старыя камуністы, ветэраны рэвалюцыі, героі вайны і мірнай працы — перадаюць гэты факел моладзі.

Партыйныя і камсамольскія арганізацыі Гомельшчыны шырока выкарыстоўваюць у сваёй выхавальнай рабоце прапаганду гераічных рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцый свайго краю.

Формы ў гэтай справе выкарыстоўваюцца самыя розныя. У большасці клубы і бібліятэкі вобласці створаны куткі баявой і працоўнай славы, аформлены стэнды «Нашы землякі — удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны», праводзяцца сустрэчы з ветэранамі рэвалюцыі, з былымі вайнямі і партызанамі.

Толькі за апошні час адбылося звыш 1 200 такіх вечараў, зроблена 880 кніжных аглядаў па тэме «Героі неўміруць», «Падпольшчыкі Гомельшчыны», «Героі жыцця» у нашых сэрцах і ішчых.

На магільях загінуўшых войнаў устаўляюцца абеліскі і помнікі. Магілы заўсёды ўпрыгожаны кветкамі — шэфства над імі стала ганаровым абавязкам працоўных.

У кожным населеным пункце энтузіясты знаходзяць жывыя сведкі і ўдзельнікаў барацьбы з фашызмам — гэтым людзям ёсць што расказаць. У вёсках Пятрыкаўскага раёна выступілі Герой Савецкага Саюза, былы камандзір партызанскага злучэння Р. Такуеў і Герой Савецкага Саюза А. Даніліці. Толькі ў дні падрыхтоўкі да святкавання 20-годдзя Перамогі ў раёне адбылося 66 такіх сустрэч.

У клубы і бібліятэках Добрушскага раёна аформлены цікавыя тэматычныя выставкі «Вялікі подзвіг народа», «Героі не паіраюцца», «У мужных ёсць толькі неўміруцца», «Смерці ў мужных няма». Каля іх праводзяцца сустрэчы моладзі з удзельнікамі рэвалюцыі і Айчыннай вайны.

Важна тое, што ў працэсе гэтай высекароднай работы нараджаюцца новыя формы ўшанавання слаўнага мінулага і яго герояў, а значыць і новыя традыцыі. Ёсць на выдатныя старажытныя курганы — сведкі славы нашых далёкіх продкаў. Але побач з імі ўнікаюцца новыя, гісторыя якіх вядомая ўсім.

Гэта курганы, насыпаныя ў памяць землякоў-ваінаў Савецкай Арміі і партызан, якія загінулі ў гады вайны. На вяршынях Курганова Славы ўстаўляюцца абеліскі. У падмурку іх закладваюцца запячатаныя скарніцы, у якіх знеходзяцца спісы загінуўшых.

Побач высаджваюцца мемарыяльныя паркi, да кожнага дрэўца прымацавана таблічка з прозвішчам чалавека, у памяць аб якім гэтак дрэўца пасаджана. Таблічкі паркi і курганы — судоўныя мемуральныя помнікі, зробленыя на стагоддзі.

А вось яшчэ адзін прыклад, варты пераважання. Калектыў Гомельскага заводу імя Кірава навечна залічыў у спісы калектыву прадпрыемства свайго былога рабочага, Героя Савецкага Саюза І. Катуніна. Лепшым рабочым завода дзеяць права працаваць на

ЗІМА КАЛГАСНАЯ

Выходзячы з аўтобуса, я хучэйша падыймаю каўнер паліто. Мароз прыцэпае. Неба глыбокае і неабдымае, як аніян. Гэта вам не кавалан гарадскога неба паміж дахамі дамоў. Паабпал вясновай вуліцы, адразава за гарадымі спляч палі. Снег, снег — накольні хапае вока.

Старшыня калгаса Васіль Майсеевіч Шакоўскі з жалем глядзіць на мой гарадскі абутак.

— Раніцай градуснік паказаваў дваццаць пяць марозу...

Я адказаваў, што ў Мінску было дваццаць два і глыбабудуна тлумачу: — Мікраклімат...

У гэтым калгасе я не быў гады чатыры і адразу бачу сямлія-такія змены. Не было таго клуба. І гэтай майстаршні для рамонтна тэхнікі. І здаецца, гэтай воданапорнай вяды калі кароўніку. Ды над хатамі прыбывалі тэлевізійныя антэны.

Насустрач ідзе памілы чалавек у катанках і ў аўчыме. Чырвоны ад марозу твар. Кароткія сівыя вусы. Эге, дым гэта ж Сцяпан Фёдаравіч Фально, брат легендарнага Данілы Фально, імем якога названы калгас.

— Куды гэта вы, Фёдаравіч? — пытаецца старшыня. — Ды вось у школу. Піянеры запрасілі. Пра Данілу прасіць расказаць.

Я шмат разоў чуў гэтую гісторыю. І кожны раз перада мной паўстае Даніла Фально, вясёлы, чубаты хлопец, намсамольскі завадатар, актыўны сельхор. Загінуў ён цёмнай вераснёўскаю ноччу 1929 года, калі нікусы тушчы падпалены кулакамі хутар. Тут яго і ўдарыў снайпер кулямі сынком Антон Будай. Хавалі Данілу ўсёй вёскай. А праз некалькі дзён мясцовыя саліны арганізаваліся ў калгас. У калгас імя Фально.

Многа вядоў сплылі з тае пары. Аднаго Данілы, яго таварышы і палпеліні даўно пасівеі, гадуюць унука. Мне даводзілася са многімі з іх гутарыць, усе яны добра памятаюць загінуўшага таварыша.

— Наш калгас багаты на герояў, што пакалі галовы за народнае шчасце, — гаворыць Васіль Майсеевіч, нібы прасачыўшы мае думкі. — І памяць аб іх мы сямлія стануем.

Гэта так. У фале клуба

мы доўга разглядаем вітрыну з фотакарткамі мясцовых партызан, якія загінулі ў час вайны. Сціскаецца сэрца, калі глядзіш на малодца прыгожня твары. Сівы чалавек, што сядзеў моўчкі на лаўцы, раптам падыймаецца і падыходзіць да нас.

— Я іх усіх добра ведаю, разам партызанілі. Што за людзі былі! — у чалавек дрыжыць голас. — Вось гэты, Андрэй Штурдзон, з мінай нінуўся пад вараоны шэлон. Марыя Паўлюсая, разведчыца. Схапілі яе ў Дзяржынску. Катавалі. Нічога не выдала немцам. Павесілі. Лейні і Жылі Тарасевічы, браты. Зусім малодцай хлопцы. Можна сназач, падлеткі. Таксама жыцця не пашкадавалі.

Чалавек адворачваецца і доўга глядзіць у анію.

— Ну, а ўсё ж, што з'яўляецца самым характэрным для сённяшняга дня калгаса?

— От, вам, газетчыкам, — усміхаецца старшыня, — падавай толькі характэрнае.

— Эн на мінутку задумаецца, а потым гаворыць: — Калі хочаце ведаць, дым самае характэрнае гэта тое, што людзям цяпер у калгасе нашым не набарэшся работы. Я ж тут старшынястаю з сорац пятага года. І заўсёды адна блда была — не халала рабочая сіла. Горад блізка — дык усё моладзь туды бегла. А цяпер во як, павярнулася. Бригады ідуць па хатах не трыба хадзіць, каб збярць людзей, які раней было, а наадварот, яму адзін клопат, як заняць усіх.

— А чаму так стала?

— Гаспадарна пабагацела. Тут і новыя нарыхтоўчыя цэны сваю ролю адыгралі. І іншы мэралпрымствы ўрада. Здолелі мы людзей матэрыяльна зацікавіць. Ну, а калі чалавек заробіць лепш, дык і да работы цягнуцца. Вельмі проста.

У кабінет старшыні ўвайшоў спрэды дж мужчына. — Я з раённага Дома культуры, Васіль Майсеевіч, — гаворыць ён, прывітаўшыся.

— Ведаю, ведаю. Ну, дым бярэцца кіраваць нашай мастацкай самадзейнасцю? Музыкальным інструментам мы набылі, клуб, як бачыце, добры. Толькі арганізатар патрыбы. Быў тут адзін, дык лынды біў, мы яго і адправілі. Вось так, падумяць. З зарплатай не пасунімся. Абы справа ішла.

Я слухаю гэта і думаю аб тым, як усё-такі мяняюцца людзі. Васіль Майсеевіч а чытае ўжо гадоў дванаціцца. Чалавек ён вельмі гаспадарлівы. Але памятаю, калі гаворна заходзіла пра няне-небудзь культурнае мэралпрэмства — за калгасныя грошы паслаць хлебарабаў у тэатр ці да сьбе артыстаў запрасаць, купіць ліні інструмент для самадзейнасці — старшыня рабіўся глухі. Хоць у яго страляў — калейні не даўся. У раённым аддзеле культуры Шакоўскі быў частым гаспадарам.

— Калі гаварыліся пра ішоў, я не сядзеў і спытаў у Васіля Майсеевіча, у чым прычына такой перамены. Ён, не падыймаючы галавы, буркнуў: — Калі на чалавеку драмы парты, дык яму не да музыкі. Вельмі проста.

... Мы выходзім на вуліцу. З вэкан майстарні, што размясцілася недалёка ад калгаса, разнісца гурук гразнага, сіняй маланкай сьвечкіца электраважы.

— Можна зойдем да механізацара? — пранянуе калгасны партгор Мікалай Хадаркевіч.

— Ахвотна. Фальноўскі механізацар вядомыя на ўсю рэспубліку. Ды першыя арганізавалі двухмэную работу тэхнікі. Летась выпрацоўна на 15-сільных трантар склала тут 727 гектараў мянкіга ворыва. Спрадудні зоранд.

Па дароце партгор расказавае нам, што заначаваецца рамонт апошніх трох трактараў. Падрыхтаваны да работы ўсё прычальні інвентар — плугі, сьвілі, культуравы, бульбасаджальні і іншы прылады і машыны.

У майстарні наля разабраўна невысокі каржанкавыя хлопец Ага, таксама стары знаёмы — Іван Сянкевіч. Некалі быў ён палыводчым бригадырам, потым стаў працаваць трантарыстам. Памятаю, прызвана Івана не сыходзіла з раённай Дошні гонару.

— Ну, а цяпер як маешся? — цікавіцца я.

— Трантарыст паціскае плячымі і чырапае.

— Ён у нас сарамлівы, — смяецца партгор. — А марку сваю трывае высока — летась з напарнікам вырастаў 150 гектараў бульбы. Самі сардзілі, самі дгалдзілі, самі ўбарлі. Па 123 цэнтнеры клубніку сабралі з кожнага гектара.

«Вядомае насенне». Старшыня калгаса Васіль Майсеевіч Шакоўскі і жонка Валентіна Дзяргэя завадзілі.

Я стаю і думаю аб тым, што, мусіць, самай аметнай рысай цяперашняй вёскі і з'яўляюцца тая людзі, які Іван Сянкевіч. Два калейні вырабілі 150 гектараў бульбы! А побач з Іванам калі свайго трантарна мэралпрэма Мікалай Бяка. Ён адзін вырастаў у мінулым годзе 30 гектараў цуіровых бураноў. Ураднік склаў 250 цэнтнераў карэньняў з гектара. За гэтак дзясятне Мікалай быў узнагароджаны ордэнам «Знак пашаны».

У надзейных руках такіх хлопаў будучае калгаса.

У той дзень мы пабылі на многіх участках арцельнай вытворчасці. Паназала сваю гаспадару наладушыца Валентіна Дзяргэя. У засеках, нібы золата, ляжыць ачышчанае і правэраена на усходніскае насенне.

— І ячмень, і авес, і лунды, — кажа Валентіна, — хоць заўтра сей.

Заірылі мы і ў калгасны арганізат, дэ аграрном Ісак Восіпавіч Зінган рыхтаваў да чарговых заняткаў аграргату, у якім займаюцца брыгадыры і зьеннявы.

На ферме разам з дырнай пасадзілі ў чырвоным кутку. І мывёлавам ёсць аб чым расказаць — яны трымаюць адно з першых месцаў у раёне.

...Цені становіцца доўгімі і сінімі. Сонца навісла над засежаным полем, нібы раздумваючы, кілісіся яму спаць ці пабыць яшчэ. А над гарызонтам павольна разгарэцца зарыва. На мароз.

Зусім блізка, відаць, за самай вёскай, чутна таханіне кутку. Гэта механізатары вяртаюцца з палетак, куды вазілі угнаенні. Дзень на зыходзе. Звычайны дзень. Такі, як учора і пазаучора. Дзень, да краёў запуючыя самаадданай працы.

М. ЗАМСКІ,
спец. кар. «Літаратура і мастацтва».
Фота Ул. КРУКА.
Калгас імя Фально.
Дзяржынскі раён.

3 ЛІТАРАТУРНЫХ АБ'ЯДНАННЯў

У ДОБРЫ ЧАСІ

Створана яшчэ адно літаратурнае аб'яднанне — пры Мінскім педагагічным інстытуце замежных моў. Работай яго кіруе бюро на чале са старшым выкладчыкам І. В. Куляшовым і аспірантам М. П. Навіцкім. Малодца пэты, празакі, крытыкі, перакладчыкі рыхтуюць першы альманах сваіх мастацкіх твораў. Нядаўна яны абмеркавалі вершы студэнта першага курса Давіда Юдоўна.

НАСУСТРАЧ

СЛАўНАЯ ГАДАВІНЕ

Члены Бабруйскага літаб'яднання даволі часта гості на старонках гарадской газеты «Камуніст». Свае вершы і аповяды і друкуецца Сяргей Кобяк, Аляксей Цяпкоў, Уладзімір Гаўтух. Кожны месяц з уздаем малодца аўтараў публікуецца літаратурна старонка.

Бабруйскія літаратары трымаюць пэсую сувязь з калектывамі прамысловых прадпрыемстваў, навуцальных устаноў. У гэты дні, напрыклад 48-й гадавіны Савецкай Арміі і Ваенна-Марскаго Флоту, яны выступаюць з чытаннем твораў на вайсковую тэматыку. Вучні прафесіянальна-тэхнічнага вучылішча № 8 і рабочыя фабрыка-дзрвапрацоўнага камбіната праслухалі паэму Аляся Гарэліка «Мужыцкія» — пра подзвігі партызан Бабруйскай вайны Вялікай Айчыннай вайны. Письменнік Анатоль Івановіч працягвае аповяданне з ваяннага жыцця. У сустрэчку прыняў удзел паэт Мікола Аўрамчык.

НОВЫЯ ІМЕНЫ

Актыўна і плённа працуе літаратурнае аб'яднанне пры месціскаўскай раённай газеце «Святло Кастрычніка». У апошні час яно папоўнілася новымі імямі — наборшчыкі мясцовай друкарні Валентіна Шабанская, вучня сярэдняй школы Генадзя Бубнова. Даслаў свае аповяды матрос Віктар Веганькоў.

З ДУМКАЙ

АБ МАЛЫХ ЧЫТАЧАХ

На чарговым пасяджэнні Гродзенскага аб'яднання кандыдат філалагічных навук Е. Асіпка расказаў прысутным пра буйнейшы літаратурны творы 1965 года. Былі абмеркаваны таксама вершы Волгі Інтаявай. Малодца пэты дэлі сабрэўскага парады Міхась Дуброўскі, Васіль Быкаў і ішчыя.

Аляксей Карпоў расказаў аб рабоце пленума Саюза пісьменнікаў БССР па праблемах літвічэй літаратуры. Удзельнікі пасяджэння адзначалі, што і гродзенскі пісьменнік неабходна больш цікавіцца дзіцячым тэматыкай, заўсёды паміць пра запатрабаванні маленечкіх чытачоў.

РЫХТУЮЦА ДА ДРУКУ

Прыхільна быў сустрэты чытачамі зборнік вершаў Міхаса Рудкоўскага «Першыя вёсты». Цяпля і шчыра піша малодца паэт на нашых малодцах сучаснікаў, пра цудоўную прыроду роднага краю. Міхась Рудкоўскі падрыхтаваў новую кніжку вершаў і назваў яе «Мелодыя». Ныстонам ішчыя новых фарбаў для паказу нашай рэалісці ў сваіх вершах і Мікола Купрэў. Умоўна назва яго першага зборніка — «Гарады спячучыя і астравоў».

Нядаўна члены Брэсцкага літаратурнага аб'яднання абмеркавалі гэты зборнік і рэкамендавалі іх да выдання. Кніжкі вершаў малодца пэты пераслаў у выдавецтва «Беларусь».

СПРАВАЗДАЧА ПЕРАД СЯБРАМІ

Беларуская літаратура даўно пераступіла межы роднай рэспублікі. Лепшыя творы нашых празакі і паэтаў выдаюцца ў Маскве вялікімі тыражамі, яны разьхадзілі па ўсёй краіне і за яе межамі, іх ведае і любіць рускі, усесаюзны і замежны чытач.

А што трэба зрабіць для таго, каб голас нашай літаратуры гучаў яшчэ мацней і шматгалосым хоры братніх савецкіх літаратур? Гэтым пытанню было прысвечана нядаўняе пасяджэнне Савета па беларусай літаратуры пры Саюзе пісьменнікаў СССР, якое адбылося ў Маскве пад старшынствам Я. Мазалькова.

Для ўдзелу ў пасяджэнні савета ў сталіцу выяздзіла вялікая група беларускіх літаратараў — Іван Шамякін, Пятро Глебка, Іван Мележ, Аляксей Асіпенка, Андрэй Макаёнак, Аляксей Бажно, Янка Скрыган, Аляксей Кучар, Міхась Стральцоў, Іван Чырынаў, Барыс Сянтана. На сустрэчку з імі прыйшлі дырэктар Ленінскай прамі С. С. Смірнов, пісьменнікі Дам. Кавалёў, І. Крамлёў, М. Сідарона, крытыкі А. Аўчанка, І. С. Кошачкін, супрацоўнік выдавецтва «Савецкі пісьматэа» С. Кір'яноў, паэт-перакладчык П. Сямшын, перакладчык М. Кір'яноў, прадстаўнікі маскоўскіх часопісаў і выдавецтваў.

Намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Полымя» Я. Скрыган расказаў прысутным аб выніках палыміянскага літаратурнага года. Аб тым, што было надрукавана ў мінулым годзе ў «Маладоці», гаварыў намеснік галоўнага рэдактара часопіса А. Асіпенка.

Пасля адбылася таварыская гутарка, у часе якой былі падведзены вынікі беларускага літаратурнага года. Маскоўскія таварышы высока ацанілі здобыткі нашай літаратуры за мінулы год, расказалі аб планах цэнтральных часопісаў і выдавецтваў на бліжэйшы час, гаварылі аб тым, што трэба зрабіць, каб лепшыя творы нашай літаратуры сталі набываць рускага і усесаюзнага чытача.

Беларускія літаратары надзяліліся з маскоўскімі сябрамі сваімі планами, расказалі аб тым, якія яны рыхтуюць да 50-годдзя Савецкай улады і да 100-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна.

ІМ ПРЫСВОЕНЫ ГАНАРОВЫЯ ЗВАННІ

Як паведамлялася ў мінулым нумары нашай газеты, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР прысвоіў ганаровыя званні групе работнікаў музычнага і тэатральнага мастацтва рэспублікі.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» ад шчырага сэрца віншавае дзеячоў беларускага мастацтва з высокімі званнямі.

Народны артыст Беларускай ССР Валерый Паўлавіч ДІРНОЎ. Саліст балета Мінскага тэатра оперы і балета БССР. Працуе ў тэатры з 1947 года. У 1955 годзе яму было прысвоена званне заслужанага артыста БССР. Стварыў харазгафічныя партыі Зігфрыда («Лебядзінае возера»), Вацлава («Важысарыскі фантаз»), Ізэра («Савіто і цыці»), Васіля («Князь-возера»)

Заслужаны дзеля мастацтва Беларускай ССР Яўген Аляксандравіч ГЛЕБАУ. Выхаванец Беларускай дыржаўнай кансерваторыі, член Саюза кампазітараў БССР. Буйнейшы яго творы апошніх год — тры сімфоніі, уверцюра для сімфанічнага аркестра, балет «Мара», опера «Твая вясна» і ішчыя.

Творы кампазітара папулярныя не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі.

Заслужаная артыстка Беларускай ССР Ганна Васільеўна АУДЗЕЕНКА. Працуе ў Дзяржаўным народным хоры БССР, вучыцца завочна на дыржорска-харавым аддзяленні Мінскага музычнага вучылішча.

Яна спявае ў хоры, выконвае сольныя партыі і залепы.

Заслужаная артыстка Беларускай ССР Валентіна Васільеўна АНТОНАВА. Працуе ў Дзяржаўным народным хоры БССР, вучыцца завочна на дыржорска-харавым аддзяленні Мінскага музычнага вучылішча.

Яна спявае ў хоры, выконвае сольныя партыі і залепы.

НОВАЯ СУСТРЭЧА З „НЕМАНОМ“

Як вядома, з гэтай года часопіс «Неман» стаў штомесячным выданнем. Адначасова павялічаны яго аб'ём. Такім чынам, пашырыліся яго маштабныя папулярныя і лепшыя твораў беларускай літаратуры і творчасці рускіх літаратараў, якія жывуць і працуюць у Беларусі. Пераход «Немана» на штомесячнае выданне — з'ява, безумоўна, не толькі колкасава характару. Нова аб'ём і пераходнасць абумоўліваюць і якасны змены ў змесце і характары часопіса.

Яго новыя маштабы? Наколькі яна цікавая, гэтая сустрэча са «знаёмым незнамым»? Безумоўна, падобныя пытанні ўзнікалі перад чытачом, калі ён разарнуў першую, значна табецыйшую, чым ранейшыя, кніжку часопіса. І, пэўна ж, ён, чытач, задумаўся яшчэ над тым, што прыкрасе яму «Неман» і наступныя сустрэчы, якім будзе ідэя і мастацкі ўзровень матэрыялаў часопіса, якім будзе кірунак яго далейшых пошукаў.

Наці карэспандэнт звярнуўся да некаторых пастаянных у грамадска-палітычнай і навукова-адукацыйнай сферах «Немана» і папрасіў іх падзяліцца сваімі ўражаннямі ад першага нумара штомесячнага, выказаць свае заўвагі і пажаданні. Вось што яны сказалі.

Аляксандр Міронаў,

Пісьменнік
— У часопісе, як і ў чалавека, павінен быць свой твар і свой уласны голас. У часопісе гэта характарыстэ, афармленне, верстка, паліграфічнае выкананне і — галоўнае — якасць выдання. Такі твар і такі характар, які не збытаецца з ім. Толькі такі часопіс спадзевацца чытачу, і ён захоча стаць яго падпісчыкам.

Вядома, было б найўзясучае чакаць, што ўласны твар з'явіцца ў «Немане» штомесячнага адрозна, з першага нумара. У пошуках неабходных промахі і нават памылкі, на якіх, як гаворыцца, вучацца. Я лічу, напрыклад, што для адрознення раздзела мастацкай прозы ў першым нумары «Немана» трэба было б пашукаць нечага больш значага, больш вартга, чым апавяданні Валіяціна Тараса.

Аднак хочацца гаварыць яшчэ не пра гэта. Гаворка павінна ісці аб будучым нанаароджаната, а будучыня гэта ў тым, каб стаць сапраўдным другам і добрым ларачыкам тысяч чытачоў усёй нашай краіны. Імяна усёй нашай краіны, таму што сёння няма такога кутка, дзе б не працавалі беларусы і якім па-ранейшаму не аб'яваваў лес роднага народа і роднага краю, якім вельмі цікава ведаць, як жывуць і працуюць іх землякі. А каму, як не «Неману», узяць на слабе гэтую задачу?

Галоўнае прызначэнне часопіса — прапанаваць на рускай мове тое лепшае, што стварае творчая інтэлігенцыя рэспублікі. Прыемна, вядома, калі творы беларускіх пісьменнікаў друкуюцца ў сталічных, маскоўскіх часопісах. Але чытаць у нас ёсць большая магчымасць друкавацца і «дома» на рускай мове. Гэта павінна стаць непісьменным правілам і для рэдакцыі новага «Немана», і для ўсіх нас. Толькі трэба клапаціцца аб тым, каб на старонках часопіса не трапілі горшыя, слабыя рэчы, у прыватнасці, тыя, што былі ў свой час ці будучы адлілены маскоўскім альбо іншымі саюзнымі выданнямі.

Яшчэ такое пытанне. Няма патрэбы гаварыць аб дружбе, якая здаўна тавалася нас з братамі-суседзямі. Думаецца, што гэтая кроўная дружба абавязвае «Неман» прадастаўляць свае старонкі лінгваграфічна і смалінам, украінцам і літоўцам. Думаецца таксама, што і ім цікава атрымаць для сваіх выданняў лепшае, што створае беларускія сябры. Вось вам і географічная прастора для тэрытарыяльнага, калі можна

Іван Ліснэўскі,

артыст Рускага драматычнага тэатра БССР імя М. Горькага

— Як работніку тэатра мне асабліва прыемна будзе бачыць на старонках «Немана» артыкулы і нарысы, прысвечаныя дзецям культуры і мастацтва. Думаецца, што часопіс, побач з раздзеламі паэзіі, прозы, будзе мець пастаянны раздзел «Мастацтва», будзе сістэматычна змяшчаць матэрыялы аб новых скульптурах, мастаках, артыстах, народных умяляках Беларусі. Добра было б завесці ў «Немане» раздзел хронікі, такі, які быў бы, напрыклад, да вайны ў часопісе «Полымя», дзе знішчыла б сваё месца і тэатральная хроніка. Пажадала б з'явіліся тэатральныя выстужэнні тэатраў і аб праблемах сучаснай драматыкі. Не лішнім, на мой погляд, будзе і тое, калі «Неман» пачне публікаваць новыя п'есы, рэжысёрскія заўвагі да паставонак.

Аляксандр Дракахруст,

паэт

— Я заўсёды перажываю асаблівае, радаснае пачуццё, гартуючы снежныя нумары часопісаў. Які падарок мне гэтыя старонкі! Які свет думак і вобразаў, трывог і страшэй адкрыццёў? З такімі ж пачуццямі разгарнуў я і першы нумар штомесячнага «Немана». Як пэўна мяне перш за ўсё зацікавіў раздзел паэзіі. Тут надрукаваны новыя пераклады з беларускай паэзіі, а таксама вершы рускіх паэтаў, якія жывуць і працуюць у нашай рэспубліцы. Шчыры пачуццёвым сэрцам вершы Міколы Аўрамчыка, асабліва тыя, у якіх ён усхвалявана расказвае аб перажытым: «Ключы жураўліна», «Анкет». Вершы ж пра салігорскі шахцёрства падзялілі мяне халадзаватымі, месцамі рытарычнымі. Несумненна цікавае уяўляючы апублікаваныя вершы Андрэя Александровіча ў перакладах лінгваграфічна паэтаў. Усе гэта хораша. І хочацца толькі пажадаць, каб раздзел пастаянна расшыраў кола паэтаў, з якімі будзе змяшчацца на старонках «Немана» наш і саюзны чытач. Набытак часопіса павінен стаць усё лепшае, што з'явіцца ў беларускай паэзіі, у творчасці паэ-

Казімір Гляіхенгаўс,

старшыня літаратурнага аб'яднання пры гэтаце «Аўтазаводзец».

— Маладыя аўтары шырока друкуюцца на старонках «Немана». Гэта было ўласціва і ранейшаму часопісу, гэта ж традыцыя, хоцца думаць, будзе захавана і ў новым, штомесячным яго выданні. Але не заўсёды да твораў маладых прадаўцаў высокія патрабаванні. Трэба, каб патрабаванні гэтыя былі самай высокай. Толькі тады «Неман» стане сапраўднай школай для маладых паэтаў і празаікаў. А «Неман» павінен быць такой школай.

Алег Сурскі,

аспірант Беларускага політэхнічнага інстытута

— Першыя ўражання... Яны могуць быць змянялівы, павархоўныя. Але, думаецца, менавіта яны нярэдка вызначаюць адносіны чытача да новага выдання ў тым шырокім патоку літаратуры, якая сёння яму прапанавацца. Аб многім гаворыць ужо сам знешні выгляд выдання. Бо не выключана, ды часцей так і бывае, што за знешняй безгустоўнасцю хаваецца і безгустоўнасць зместу. Культура выдання — несумненна рэкамандаваная яго. З гэтым псіхалагічным момантам нельга не лічыцца.

Магчыма, я гавару трынальціны рэчы. Але ж — у руках у мяне першая, студзеньская кніжка «Немана» за гэты год. Кніжка, якая нібы знамянуе новую вяху ў гісторыі гэтага выдання.

Нельга сказаць, што часопіс ніяк не аформлены. Шматлікія застаткі, вышкіты, рамкі, аборкі, ілюстрацыі, вяртычкі набору і шрыфтоў кіруюцца ў вочы амаль на кожнай старон-

Дыспуты і вывады чытачоў, абмеркаванні новых кніг, вечеры, прысвечаныя літаратурнаму аб'яднанню, часта наладжваюцца бібліятэкай Калінскай сярэдняй школы № 2. У гэтым нумары заслуга бібліятэкаркі Леаніды Валасевіч. Вы бачыце на з'яўленні чытачоў.

Літаратурныя пароды

А ў полі вярба, пад вярбай вада, там хадзіла, там гуляла Дзеўка маладая. (З народнай песні).

Эдуард Валасевіч.

А ў полі вярба...

Як бы напісалі сучасныя паэты на гэтую тэму

- Патрус Броўка
ЭКСПРОМТ
А ў полі дзеўчына гуляла, Ну і нублава—лі вярбы, Значэчку хлопца напаткала І нездарок пацалавала.
- Максім Танк
ОДА
Я ішоў, здаецца, пехатою... Не! Імчаў Пегас мяне віхурай! Бачу—полю, а вэрба над вадой, Дзеўка ходзіць, а за ёю—курсы.
- Аляксей Русецкі
ФІЛАСОФСКІ ТРАКТАТ
Вярба ў полі—НЭШТА ці ШЫШТО? У полі НЭШТА—гэта зраўнава, А ў Сусвеце—гэта зраўнава, А пад вярбай—свабодна смела, А пад вярбай—тою Н.О.

ІМ ПРЫСВОЕНЫ ГАНАРОВЫЯ ЗВАННІ

Заслужаны артыст Беларускай ССР Павел Пліпінчэўскі. Выкавец Беларускага дзяржаўнага тэатраля-мастацкага інстытута. Працуе ў Рэспубліканскім тэатры юнага глядача.

Сярод створаных ім вобразаў — Серада («Яні гартавалася сталь»), Кароль («Горад майстроў»), Лявон («Папараць-кветка»).

Заслужаны артыст Беларускай ССР Віталій Віталіевіч КАТАЕВ. Галоўны дырэктар Дзяржаўнага сімфанічнага аркестра Беларускай ССР. Выканаец Маскоўскай кансерваторыі. Сярод іншых аспірантураў пры кансерваторыі ў Ленінградзе. З 1962 года працуе ў Беларусі.

Заслужаны артыст Беларускай ССР Анатоль Аляксандравіч ЛЯВУСЦІ. Пасля службы ў Савецкай Арміі, вучыўся ў Ташкенцкім тэатральным інстытуте працаваў рэжысёрам у Казахстане, Ізраілі. У Дзяржаўным тэатры лядна БССР паставіў каля трыццаці спектакляў. Пачэсна А. Лявусціца «Вясёлыя цыры» прайшла на сцэне тэатра больш 300 разоў.

Заслужаная артыстка Беларускай ССР Тамара Варданаўна МІЯНСАВА. Адавала мастацтва больш за сорак год. Больш дзевяці з іх працуе ў Беларусі.

З 1944 па 1955 год працавала ў Беларускай тэатры оперы і балета, з 1948 года — канцэртмайстар Беларускага радыё.

Заслужаная артыстка БССР Валіяціна Васільеўна МАРОЗАВА. Працуе ў Дзяржаўным народным тэатры БССР, з'яўляецца членам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэце імя Ул. І. Леніна.

Выканаве адзінаццаць сольных партыі і запевы народных песень і частушак, спявае ў хоры.

ДЫСПУТЫ, ЧЫТКІ, ВЕЧАРЫ

Набліжэцца значнаважная дата—50-годдзе Савецкай улады. Нядаўна вялікае значэнне выхаванню моладзі на рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцыях, прадэманстравала абласная савета прафсаюзаў, выканаўчы АМіскага абласнога і гарадскога Саветаў дэпутатаў працоўных у сувязі з гэтай датай аб'явілі конкурс бібліятэкаў пад лозгам: «Ад першага дэкрэта да насьмечных нарабёў».

Для бібліятэк стаяць прадэкладжэньня яшчэ этапнага конкурсу, па ліку гарадскіх раёнаў, працягваюцца ў пачатку года. Першымі ў конкурсе ўключылі бібліятэкі Кастрычніцкага раёна. Яны правялі дыспуты, усняныя часопісы, календарныя чытанні, гурты літаратурных вечараў.

Конкурс праводзіцца па пятніцах. Днямі ў Палацы культуры навуковага камітэта Кастрычніцкага раёна на тэму «Саліны іхныя, пры пераходзе ад пераходнага да пераходнага».

Перад прысутнымі выступілі ветэраны Кастрычніцкага і Вялікай Айчыннай вайны. У адказ піянеры абшталі сцэна захоўваючы запятыя старэйшых і ісці іх дарогаю.

Гучаць мелодыі любімых перабы «Артыста», «Чарононая гваздыка», паліяны словы «Песні аб Бурвясніку» А. М. Горькага. Перад гледачымі прыпавядаць кінонагляд пра Ул. І. Леніна, пра штурм Зімыта. Усім абстаноўка на сцэне нібы пераносіць прысутных у тэ даляціна, памятная часы нараджэння Савецкай улады.

Г. КУШАЛЕВІЧ, загадчык метадычнага кабінета Палацы культуры навуковага камітэта.

3 ВЕЧНАЙ КРЫНІЦЫ

Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.

дзей, каб яны актыўна выходзілі ў іх любы да сваёй краіны, пачаць гонар за сваёй краіны і працоўны шлях, савецкіх патрыятам. Вось каму так прылічылі былі сустрэты ў вобласці ініцыятыва работніку культуры Светлагорскага раёна, які пранавалі пусціць па раёне эстафету «Летніцы Светлагорскага раёна». З аднаго боку, эстафета дапаможа выявіць маладыя таленты старонкі мінулага, імя невядома, з другога—змяніць з гэтымі дакументамі надзеячы многа людзей, прыцягне іх да ўдзелу ў стварэнні летніцы і правадзіць вялікую агітацыйную і прапагандыскую работу. Эстафета ідзе па двух маршрутах: з гарадскіх пельскаў Акцёр і Парчы ў Светлагорск.

Пачынае светлагорскай падтрымана ўжо ў Добрушскім раёне—тут эстафета называецца «Час, падае, людзі» — і ў іншых раёнах Гомельшчыны.

Цяпер — пра нашы прэзэнці. Перша з іх — да пісьменніка і журналіста. Вядома, я не хачу сказаць, што мы не атрымаем ад іх ніякай дапамогі. У абласной і раённых газетах рэгулярна друкуюцца матэрыялы пад рубрыкай «Навука 50-годдзю Савецкай улады», ідзе набыццё і пільны пошук, які рэспубліканскія і мясцовыя людзі неадомна дэстаў старонкі мінулага і імяны герояў. Пісьменнік М. Дзіленка падрыхтаваў і апублікаваў у «Гомельскай правдзі» старонку, прысвечаную 100-годдзю Лівніцкай школы імя Ляпшынскага. Рэдакцыя буда-кашальскага раён-

навуковага камітэта на тэму «Саліны іхныя, пры пераходзе ад пераходнага».

Перад прысутнымі выступілі ветэраны Кастрычніцкага і Вялікай Айчыннай вайны. У адказ піянеры абшталі сцэна захоўваючы запятыя старэйшых і ісці іх дарогаю.

Гучаць мелодыі любімых перабы «Артыста», «Чарононая гваздыка», паліяны словы «Песні аб Бурвясніку» А. М. Горькага. Перад гледачымі прыпавядаць кінонагляд пра Ул. І. Леніна, пра штурм Зімыта. Усім абстаноўка на сцэне нібы пераносіць прысутных у тэ даляціна, памятная часы нараджэння Савецкай улады.

Г. КУШАЛЕВІЧ, загадчык метадычнага кабінета Палацы культуры навуковага камітэта.

кавія, рэдкія дакументы пра брацьбу нашага народа супраць фашызму, і цяжка пераацэнціць выхавальнае значэнне кнігі, якую ён мог бы напісаць, калі б яму дапамаглі літаратурныя.

Праўда, некаторыя з нашых літаратараў выказваюць нараннікі і, па-мойму, справядліва, што калі яны і працягваюць у гэтыя адносіны ініцыятыву, то яны не заўсёды падтрымліваюць рэдакцыю рэспубліканскіх часопісаў і выдавецтваў. Некалкі год уезд работнік нашай абласной газеты Г. Раінік напісаў дакументальную апавесць пра Гомельскае падполле, яна была апублікавана ў часопісе «Огонь». Потым ён пранавалі выдываецца «Абеларусь», але ў сваёй рэспубліцы гэтая патрэбная кніга не убачыла свету.

Не заўсёды ўважліва да просьбаў людзей, якія ствараюць гісторыі сваіх прадпрыемстваў, вёсак, гарадоў, і рэспубліканскія музеі і архівы. Мусіць наставіць час падуць пра пашырэнне дзедовшчых службаў у музеях і архівах з тым, каб яны маглі заадаваць узрастаючую цікавасць працоўных да гісторыі.

Набліжэцца Вялікае Падзеясцігоддзе. Як гэта важна, каб азірнуцца на велічыню шлях, пройдзены за гэтыя паўстагоддзе Радзімай, кожны савецкі чалавек мог убачыць, які ўклад зроблены для перамогі камунізма яго прадпрыемствам, каласам, інстытутам. Ubачыць і прыкладзі ўсе намагацца, каб і самому повлічыць гэты ўклад.

Аўтар, 15 лютага 1966 года

